

УДК 339.92

К. М. Жиленко,
к. е. н., доцент,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ГАРМОНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ ТНК В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ НОВОГО ТИПУ

K. Zhylenko,
Ph.D., Assistant Professor, Dniprovskiy national University by Oles Honchar

HARMONIZATION OF TNC'S ECONOMIC INTERESTS IN THE CONDITIONS OF NEW TYPE
ECONOMY

Досліджено процес формування національних транснаціональних корпорацій. Проведено порівняльний аналіз процесу транснаціоналізації українських та іноземних корпорацій. Зроблено висновки про невідповідність напрямів і форм діяльності зарубіжних ТНК у галузях української економіки пріоритетам її розвитку. Зазначено, що в процесі транснаціоналізації вітчизняної економіки необхідно враховувати світовий досвід, а також специфіку української дійсності з усіма її негативними і позитивними аспектами. Виділено основні причини, що перешкоджають формуванню транснаціональних корпорацій на базі українських фінансово-промислових груп. Сформульовано найбільш пріоритетні напрями державної підтримки процесу транснаціоналізації.

Вибір приймаючої країни в процесі транснаціоналізації діяльності корпорації здійснюється за принципом критеріального відбору, або на основі рейтингової оцінки потенціалу можливих кандидатів. Вибір повинен бути здійснений на користь тієї країни, де можлива найбільш повна реалізація цілей корпорації. У разі здійснення прямого іноземного інвестування за основу береться оцінка інвестиційного клімату в країні, що приймає, режим залучення прямих іноземних інвестицій. Використання методики індексу Беррі дозволяє здійснити оцінку інвестиційного клімату в країні-рецепієнті.

Process of national multinational corporations forming has been investigated. The comparative analysis of transnationalization process of the Ukrainian corporations and the foreign ones is conducted. Conclusions about disparity of directions and forms of foreign TNC's activity in the Ukrainian economy industries to the priorities of its development are done. It is marked that in the process of transnationalization of domestic economy it is necessary to take into account world experience, and specific of Ukrainian reality, with all its negative and positive aspects. Principal reasons which hinder forming of multinational corporations on the base of Ukrainian financially industrial groups are selected. The most priority directions of state support of transnationalization process are formulated.

The choice of host country in the transnationalization process of corporation activity is carried out on principle of criterion selection, or on the basis of rating estimation of potential of possible candidates. A choice must be carried out in behalf of that country, where the most complete realization of aims of corporation is possible. In the case of realization of the direct foreign investing on basis of the estimation investment climate embarks in a country which accepts, mode of bringing in of direct foreign investments. Using the method of index Berry to allow to carry out the estimation of investment climate in a country-receptient.

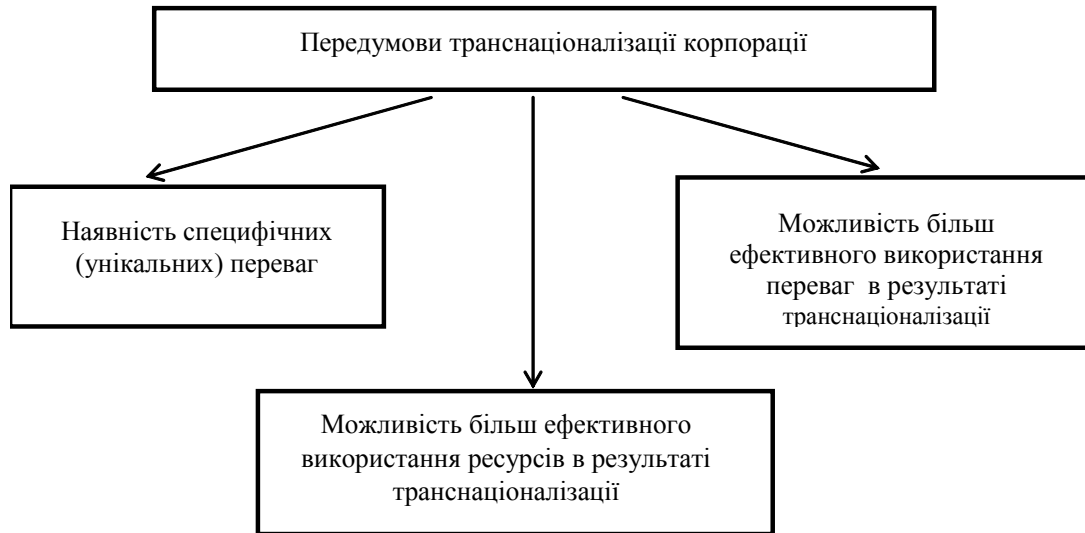
Ключові слова: процес транснаціоналізації, інвестиційний клімат, індекс Беррі, прями іноземні інвестиції, фінансово-промислові групи.

Key words: transnationalization process, investment climate, index Berry, direct foreign investing, financial-industrial groups.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Під системною трансформацією економіки ми розуміємо зміни, які трансформують її базис. У ході цієї трансформації змінюється економічна основа, оскільки

ки для світової економіки характерна транснаціоналізація, в той час як глобальна економіка базується на глобалізації. У глобальній економіці (на відміну від світової) кожна національна економічна система залу-

Рис. 1. Передумови транснаціоналізації корпорації

Джерело: побудовано автором на основі [5; 7].

чена до процесу глобалізації. Будь-яка національна економіка буде інтегрована в глобальну, незалежно від того, чи отримає вона будь-які переваги від такої інтеграції чи ні. Прикладом може служити досвід більшості країн третього світу, які вбудовані в глобальну економіку в девіантних формах, що не дозволяють досягти

високих показників соціально-економічного розвитку. Характерно, що провідником такої інтеграції в новій глобальній економіці виступають ТНК у рамках своєї міжнародної експансії.

Що стосується класифікації транснаціональних корпорацій, то в сучасній економічній літературі

Рис. 2. Заходи з оздоровлення корпорацій

Джерело: побудовано автором на основі [6; 10; 12].

існує безліч ознак, головними з яких є тип внутрішньо-корпоративної інтеграції, національна належність капіталу, тип взаємин "батьківська — дочірня компанія" і організаційно-економічна форма [3; 5—10; 13; 14].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження виступає процес системної трансформації, передумови та наслідки процесу трансформації світової економіки в глобальну.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У сучасних умовах трансформації фінансово-економічних, виробничо-господарських систем існує об'єктивна необхідність формування національних транснаціональних корпорацій. В результаті проведеного порівняльного аналізу процесу транснаціоналізації українських та іноземних корпорацій можна зробити висновки про невідповідність напрямків і форм діяльності зарубіжних ТНК у галузях української економіки пріоритетам її розвитку. При формуванні ТНК у вітчизняній економіці необхідно враховувати світовий досвід їх створення, а також специфіку української дійсності з усіма її негативними і позитивними аспектами. Базою їх повинні стати успішно діючі інтегровані корпоративні структури.

Розглянутий нами процес транснаціоналізації українських корпорацій можна розділити на кілька етапів, не пройшовши які компанії не можуть вважатися дійсно транснаціональними.

На першому етапі визначається наявність у фірми передумов для транснаціоналізації (рис. 1).

В якості таких передумов виступають:

1. Наявність у даної фірми специфічних (унікальних) переваг, у порівнянні з національними фірмами приймаючої країни. Такими перевагами є: технологічні переваги (можливість впровадження нового продукту, або нового виробничого процесу); переваги міжнародного виробництва (можливість досягнення ефекту масштабу від розміщення окремих ланок виробничого ланцюжка в різних країнах); управлінські переваги (здатність менеджерів компанії до розробки і реалізації глобальної стратегії діяльності); переваги унікального доступу до джерел силовини.

2. Наявність ситуації, в якій фірмі вигідніше використовувати дані переваги завдяки транснаціоналізації діяльності, а не завдяки експорту товарів, послуг, технологій національними фірмами.

3. Підвищення рівня ефективності використання наявних унікальних ресурсів обумовлено процесом транснаціоналізації фірми.

Одночасне поєднання трьох передумов обумовлює доцільність процесу транснаціоналізації національної фірми. На другому етапі здійснюється комплексне оздоровлення існуючої корпоративної структури (яке необхідно для більшості українських корпоративних утворень). Схематично заходи з оздоровлення представлені на рисунку 2.

Першим аспектом такого оздоровлення є організаційно-правовий. На цьому етапі актуальним є проведено попереднього аналізу організаційно-виробничої структури реформованої компанії, визначення перспективної сфери і структури функціонування, що забезпечить необхідний рівень конкурентоспроможності. Технологічний аспект економічного оздоровлення корпоративних фінансів передбачає: аналіз ефективності впровадження результатів інноваційної діяльності; формування перспективної сучасної виробничої структури, яка враховує вимоги міжнародної інтеграції. Реалізація обґрунтованої стратегії і програми конкурентоспроможного функціонування забезпечить реальне фінансове оздоровлення корпорації.

Серед заходів державної підтримки, спрямованих на реструктурування та реформування корпоративних структур, можна виділити наступні:

— розширення внутрішнього товарного ринку та його захист від експансії іноземних конкурентів.

— реструктуризація заборгованості і активів підприємств.

— стимулювання розвитку фондового ринку щодо привабливих з інвестиційної точки зору промислових регіонів, галузей, підприємств.

— активізація впливу державних органів управління на промисловий розвиток за такими векторами, як антимонопольна, антидемпінгова політики, сертифікація продукції, ліцензійна діяльність і т.д.

— удосконалення програм інвестиційної політики в промисловій сфері, що включає в себе надання гарантій приватним інвесторам, розробку рейтингів інвестиційної привабливості фірм і підприємств, впровадження режиму експорту-імпорту іноземного капіталу і активізація процесу залучення іноземних кредитів.

Практично всі країни, в економіці яких спостерігається стабільне зростання, проводили активну політику підтримки процесів створення фінансово-промислових корпоративних об'єднань. У результаті в США близько 100 найбільших корпорацій виробляють 60% ВВП, створюють близько 50% робочих місць, здійснюють 90% науково-дослідних розробок. В Японії 5 провідних корпорацій контролюють до 80% національного ринку і т.д. [1; 2; 4].

Серед причин, що перешкоджають формуванню транснаціональних корпорацій на базі українських фінансово-промислових груп, можна виділити три ключові. Перша полягає в нерегульованості акціонерних відносин в рамках корпоративних утворень, низький рівень консолідації власності, нерозвиненість холдингових принципів організації спільної діяльності. Керуючі компанії функціонують, як консультативні служби, а не як центри стратегічного планування або координації фінансових потоків.

Другою проблемою є обмеженість інвестиційних можливостей. Обмеженість інвестиційного потенціалу для реалізації масштабних проектів модернізації виробництва спостерігається навіть у групах, сформованих навколо провідних українських банків.

Третьою проблемою можна вважати низький рівень якості корпоративного управління. В рамках цієї проблеми виділяються помилки у виборі складу учасників ФПГ, відсутність попередньої розробки внутрішньо-корпоративної стратегії, і програми її реалізації. Довгострокова інтеграція і співпраця нині не отримала достатньо широкого поширення, а угоди про створення ФПГ мають загальний характер і не передбачають зобов'язань взаємодіючих сторін.

Успішне функціонування корпоративних структур (зокрема, ФПГ), створених банками, фінансовими і торговими компаніями, характерні обумовлене наступним: прагненням оптимізації співвідношення фінансової і промислової складових; наявністю всередині ФПГ успішно діючих промислових структур, що мають високий рівень експортного потенціалу. Практично всі корпоративні структури прагнуть до диверсифікації та розширення діяльності в відповідних сферах економіки; інтеграцією провідних ФПГ у галузі, що задовольняють попит внутрішнього індивідуального споживача. Це обумовлено максимізацією рівня рентабельності; експансією високотехнологічних галузей (неприбуткові нині, але визначають перспективи зростання економіки в майбутньому — електроніку, телекомунікації тощо); розширенням на зовнішніх ринках не тільки сектору споживачів своєї продукції і контрагентів поточної діяльності, а й стратегічних інвесторів та партнерів.

За допомогою орієнтації на найбільш успішно діючі українські корпоративні утворення, при реалізації заходів лояльної державної підтримки, формується потенціал процесу оздоровлення існуючих корпоративних структур в українській економіці та забезпечується реалізація наступного етапу процесу їх транснаціоналізації.

Надзвичайно важлива прозорість процесів формування і функціонування корпоративних утворень, особливо якщо ці аспекти гарантуються участю держави. Держава не обов'язково має брати участь у капіталі ФПГ, воно повинно певним чином засвідчувати факт створення корпоративної структури і гарантувати "чистоту" її походження.

Цьому аспекту надзвичайно важливу проблему є визнання державою найбільш успішно функціонуючих корпоративних утворень (в тому числі, транснаціональних) і надання їм статусу офіційних фінансово-промислових груп. Найбільш значним є надання їм певних преференцій, завдяки яким повинна досягатися найбільш успішна реалізація як корпоративних, так і національних інтересів країни базування корпорації в рамках всієї світової економіки.

В якості найбільш пріоритетного напрямку дій держави слід виділити не стільки прагнення сформувати нові фінансово-промислові групи за допомогою угод, скільки стимулювання діяльності лідерів серед корпорацій при обов'язковому узгодженні корпоративних інтересів і інтересів національної економіки. Розвиток українських транснаціональних корпорацій може, на основі цих припущень, здійснюватися двома шляхами.

По-перше, за допомогою утворення потужних національних корпорацій (офіційних і неофіційних ФПГ) з подальшим розширенням сфери їхньої діяльності в рамках міжнародної інтеграції.

По-друге, на базі наявної системи поділу праці і кооперації виробництва між країнами за допомогою створення транснаціональних і міждержавних ФПГ за участю фінансово-економічних ресурсів партнерів.

На початковому етапі транснаціоналізації корпорацій певна перевага може віддаватися другому підходу. Це частково пояснюється нестачею власних ресурсів для швидкого створення потужних інтегрованих корпоративних структур. Створення ТФПГ і МФПГ сприяє підтримці сформованої кооперації промислового виробництва господарюючих суб'єктів країн-учасників, а також відновлення та розвитку інтеграційних процесів між ними.

На четвертому етапі транснаціоналізації українських корпорацій здійснюється вибір приймаючої країни і форми розширення діяльності. На основі співвідношення привабливості країни перебування, і режиму сприяння впровадженню ТНК в її економіку визначається форма транснаціоналізації корпорації.

Формами розширення діяльності ТНК є: прямі іноземні інвестиції, в результаті здійснення яких виникають асоційовані підприємства, дочірні компанії та філії (у вигляді постійного представництва або офісу іноземного інвестора; приватного підприємства або "джойнт-венчур" (спільного підприємства) між іноземним інвестором і однією або більше фірмами; земельних ресурсів, основних засобів (за винятком тих, що перебувають у державній власності).

Всі перераховані вище форми зарубіжних підрозділів ТНК являють собою тип взаємозв'язку материнської і дочірньої компанії по лінії власності. На сучасному етапі розвитку в транснаціональних корпораціях отримують все більш широке поширення тип взаємозв'язку за вектором сфери діяльності.

До цього типу можна віднести ліцензійні, управлінські, орендні угоди, промислову кооперацію, підряди, франшизу, інжиніринг, консалтинг. Таким чином, навколо материнської компанії ТНК повинна бути створена господарська зона власності різного характеру, що складається із зарубіжних підрозділів зі змінним ступенем контролю як за типом власності, так і сфери діяльності. Підрозділи, пов'язані з материнською компанією по лінії сфери діяльності, формально не входять до складу ТНК, і показники їх діяльності не відображаються в консолідованих балансах корпорації, тим не менш, вони вносять значний вклад у результати діяльності ТНК у цілому і практично не піддаються контролю з боку державних органів приймаючих країн.

За кордоном може здійснюватися виробнича діяльність, тому що ввезення певних товарів і послуг до країни може бути ускладнене митними обмеженнями, а також специфікою виробленого продукту (наприклад, обслуговування будь-якої техніки можливо тільки на місці її базування).

Замість нарощення темпів виробництва в країні базування материнської компанії з метою подальшого

експорту продукції, в приймаючих країнах створюється мережа дочірніх підрозділів різної спрямованості (виробничих, збутових, обслуговуючих і т.д.). У цьому випадку така форма розширення діяльності є більш перспективною у порівнянні з нарощуванням експорту, що має бути підтверджено на базі порівняння ефективності різних форм експансії.

Вибір приймаючої країни в процесі транснаціоналізації діяльності корпорації здійснюється за принципом критеріального відбору, або на основі рейтингової оцінки потенціалу можливих кандидатів. Вибір повинен бути здійснений на користь тієї країни, де можлива найбільш повна реалізація цілей корпорації. У разі здійснення прямого іноземного інвестування за основу береться оцінка інвестиційного клімату в країні, що приймає, режим залучення прямих іноземних інвестицій. Оцінку інвестиційного клімату в країні, що приймає можна зробити з використанням методики індексу Беррі, який розраховується за формулою:

$$I_B = (0,12 \times PS + 0,06 \times A_{FDI} + 0,06 \times P_{RP} + 0,06 \times P_{DEV} + 0,06 \times PB + 0,04 \times G_{REG} + 0,1 \times R_{EG} + 0,1 \times Conv + 0,06 \times N_S + 0,08 \times P_L + 0,02 \times P_{SL})$$

де PS — рівень політичної стабільності; A_{FDI} — політика щодо іноземних інвестицій; P_{RP} — ймовірність реприватизації; P_{DEV} — ймовірність девальвації національної валюти; PB — стан платіжного балансу країни; G_{REG} — ступінь державного втручання в економіку; R_{EG} — темпи економічного зростання ("1" — від 1 до 3%, "2" — 3—6%, "3" — 6—10%, "4" — більше 10% в рік); $Conv$ — конвертованість національної валюти; N_S — складності, пов'язані з національними особливостями країни (мовними, культурними); P_L — вартість робочої сили (з урахуванням продуктивності праці); — наявність в країні доступних висококваліфікованих трудових ресурсів; $Infr$ — стан інфраструктури (транспорту, зв'язку і т.д.); $Part_{EST}$ — оцінка числа національних компаній — потенційних партнерів; STL_{POSS} — можливість короткострокового кредитування; LTL_{POSS} — можливість довгострокового кредитування.

Відповідно до цієї методики кожен з перерахованих показників оцінюється за шкалою від "0" (неприйнятно) до "4" (найбільш сприятливо). Кількість набраних балів множиться на питому вагу показника в індексі і підсумовується з відповідними значеннями інших показників. Неприйнятне значення індексу Беррі дорівнює "0", а найбільш сприятливий — "400", що відповідає максимальній кількості балів по кожній з його складових. Чим ближче значення індексу до максимального, тим менший рівень ризику здійснення прямого іноземного інвестування і тим менша норма прибутку необхідна для залучення прямих іноземних інвестицій.

На п'ятому етапі транснаціоналізації українських корпорацій їх діяльність повинна мати яскраво виражений міжнародний характер з усіма ознаками — міжнародним виробництвом, міжнародним збутом, обслуговуванням, маркетингом і т.д. У результаті глобального характеру діяльності корпорації отримують специфічні конкурентні переваги, якщо будуть використовувати певні прийоми і технології в процесі свого функціонування.

Завдяки використанню переваг глобального масштабу діяльності забезпечується стійкість ТНК до кризових явищ у світовій економіці і національній економіці. Під стійкістю ТНК розуміється довгострокове досягнення стабільного результату діяльності. Реалізація міжнародних комерційних операцій підвищує рівень стійкості корпорації. Механізм цього явища полягає в покритті збитків підрозділів корпорації в одних країнах прибутком підрозділів в інших. Таким чином, завдяки прибутку, отриманому одними зарубіжними підрозділами, ТНК можуть мінімізувати збитки, які несуть інші або материнська компанія в країні базування.

ВИСНОВКИ

Виникає триєдиний характер феномена транснаціональної корпорації. Під транснаціональною корпорацією, з одного боку, розуміється форма організації міжнародного бізнесу в нових умовах на основі отримання і реалізації глобальних конкурентних переваг за рахунок міжнародної експансії своєї діяльності в результаті процесу глобалізації. ТНК — це об'єкт і новий продукт глобалізації, тобто своєму виникненню ТНК зобов'язані саме процесам глобалізації.

З іншого боку, сукупність транснаціональних корпорацій, в процесі розвитку в глобальному масштабі, стає самостійною і головною підсистемою, інститутом, що каталізує процеси глобалізації і міжнародного руху капіталу. Таким чином, ТНК — це суб'єкт глобалізації економіки (одночасно національний і глобальний), що забезпечує соціально-економічний розвиток національних і світової економік. З'явившись як результат глобалізації, ТНК стали управляти цим процесом і прискорювати його з метою максимізації власних економічних інтересів.

Література:

1. Статистика сільського господарства [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/katalog/kat_u/cat9_u.htm
2. Monetary Fund — IMF Country Report No. 15/218 "Ukraine: First review under the extended arrangement" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2015/cr1521-8.pdf>
3. Самаєва Ю. Реалії АПК: у глухомо куті сировинного прокляття // Газета "Дзеркало тижня" від 17.04.2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/zamist-rozvitku-pererobki-ukrayinskiy-apk-prodovzhuye-zalishatisya-sirovinnim-pridatkom-170276_.html
4. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) (2013). World Investment Report 2013. Global value Chains: Investment and Trade for Development, Geneva: United Nations. 12. http://vasilievaa.narod.ru/ptpu/10_4_99.htm
5. Макогон Ю.В. Трансформація процесу транснаціоналізації в умовах зростання невизначеності глобального економічного середовища: монографія / Ю.В. Макогон, Т.В. Орехова, К.В. Лисенко, І.О. Шульга. — Д., 2011. — 652 с.

6. Болгарова Н.К., Паневник Т.М. Транснаціоналізаційні процеси в економіці України // Бізнес-інформ. — 2013. — № 12. — С. 33—38.
7. Fournier, Jean-Marc The negative effect of regulatory divergence on foreign direct investment // OECD Economics Department Working Papers No. 1268 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/5jrqqvg0dw27-en>
8. Wood S., Reynolds J. Establishing Territorial Embeddedness within Retail Transnational Corporation (TNC) Expansion: The Contribution of Store Development Departments. *Regional Studies*, 48 (8). — P. 1371—1390. // 2014
9. Ietto-Gillies G. (2014), The Theory of the Transnational Corporation at 50+¹. *Economic Thought*, 3.2, pp. 38—57 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.worldeconomicsassociation.org/files/journals/economicthought/WEA-ET-3-2-Ietto-Gillies.pdf>
10. Гудим К.М. Пріоритетні форми та напрями функціонування сучасного міжнародного бізнесу // Економіка України. — Вип. 6. — 2014. — № 6. — С. 77—85.
11. Гудим К.М. Транснаціоналізація як чинник глобалізації // Вісник КНЕУ. — 2014. — № 4. — С. 33—44.
12. Гудим К.М. Сучасні моделі виходу ТНК на аграрний ринок в Східних регіонах світу // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Стратегія економічного розвитку країн в умовах глобалізації". — Дніпропетровськ. — 26—27 березня 2015 р. Т. 1. — С. 45—46.
13. Williams Christopher, Soo Hee Lee (2016) Knowledge flows in the emerging market MNC: The role of subsidiary HRM practices in Korean MNCs // *International Business Review* (February 2016, Pages 233-243) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0969593114001486>
14. Hammoud, Mohamad S. & Nash, Douglas P. (2014), What corporations do with foresight // *European Journal of Futures Research* (December 2014) [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://link.springer.com/article/10.1007/s40309-014-0042-9>
15. Mitiai O., Tychyna P., Lagodiienko, V. (2013), Competitiveness of agriculture enterprises as the main factor of sustainable development in agricultural sphere // *Economic Annals-XXI* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://soskin.info/userfiles/file/Economic-Annals-pdf/S155-0013\(13\)059.pdf](http://soskin.info/userfiles/file/Economic-Annals-pdf/S155-0013(13)059.pdf)
4. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) (2013), "World Investment Report 2013. Global value Chains: Investment and Trade for Development", available at: http://vasilievaa.narod.ru/ptpu/10_4_99.htm (Accessed 25 Jan 2018).
5. Makogon, U.V. (2011), Transformatsiia protsesu transnatsionalizatsii v umovakh zrostannia nevyznachenosti hlobal'noho ekonomichnoho seredovyscha [Transformation of transnational process in the conditions of increasing indefinite of global economic area], NISS. Donetsk, Ukraine.
6. Bolgarova, N.K. & Panevnyk, T.M. (2013), "Transnational process in Ukrainian economics", *Bussinesinform*, vol. 12, pp. 33—38.
7. Fournier, J.-M. (2013), "The negative effect of regulatory divergence on foreign direct investment", *OECD Economics Department Working Papers*, vol. 1268, available at: <http://dx.doi.org/10.1787/5jrqqvg0dw27-en> (Accessed 25 Jan 2018).
8. Wood, S. and Reynolds, J. (2014), "Establishing Territorial Embeddedness within Retail Transnational Corporation (TNC) Expansion", *The Contribution of Store Development Departments. Regional Studies*, vol. 48 (8), pp. 1371—1390.
9. Ietto-Gillies, G. (2014), The Theory of the Transnational Corporation at 50+¹. *Economic Thought*, vol. 3.2, pp. 38—57, available at: <http://www.worldeconomicsassociation.org/files/journals/economicthought/WEA-ET-3-2-Ietto-Gillies.pdf> (Accessed 25 Jan 2018).
10. Hudym, K.M. (2014), "Priority forms and directions of functioning of the modern international business", *Economy of Ukraine*, vol. 6, pp. 77—85.
11. Hudym, K.M. (2014), "Transnationalization as a factor of globalization", *Visnik KNTEU*, vol. 4, pp. 33—44.
12. Hudym, K.M. (2015), "Modern models of integration of TNC into the agrarian market of the Eastern regions of the world", *Materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii "Stratehiia ekonomichnoho rozvytku krain v umovakh hlobalizatsii"* [Materials of the International science and practice conference "Strategy of countries' economic development in globalization"], *Dnepropetrovsk, Ukraine*, vol. 1, pp. 45—46.
13. Williams, C. and Soo Hee, L. (2016), "Knowledge flows in the emerging market MNC: The role of subsidiary HRM practices in Korean MNCs", *International Business Review*, pp. 233—243, available at: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0969593114001486> (Accessed 25 Jan 2018).
14. Hammoud, Mohamad S. and Nash, Douglas P. (2014), "What corporations do with foresight", *European Journal of Futures Research*, available at: <http://link.springer.com/article/10.1007/s40309-014-0042-9> (Accessed 25 Jan 2018).
15. Mitiai, O. Tychyna, P. and Lagodiienko, V. (2013), "Competitiveness of agriculture enterprises as the main factor of sustainable development in agricultural sphere", *Economic Annals-XXI*, available at: [http://soskin.info/userfiles/file/Economic-Annals-pdf/S155-0013\(13\)059.pdf](http://soskin.info/userfiles/file/Economic-Annals-pdf/S155-0013(13)059.pdf) (Accessed 25 Jan 2018).

References:

1. State Statistics Service of Ukraine (2018), available at: www.ukrstat.gov.ua (Accessed 25 Jan 2018).
2. Monetary Fund — IMF Country Report (2016), "Ukraine: First review under the extended arrangement", available at: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2016/cr15218.pdf3> (Accessed 25 Jan 2018).
3. Samaeva, U. (2015), "Reality of APK: in the closed corner of raw material curse", *Newspaper "Week's mirror"*, available at: http://dt.ua/ECONOMICS/zamist-rozvitku-pererobki-ukrayinskiy-apk-prodovzhuye-zalishatsiyasirovinnim-pridatkom-170276_.html (Accessed 25 Jan 2018).

Стаття надійшла до редакції 30.01.2018 р.